

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

KOM(93) 30 endelig udg.

Bruxelles, den 3. februar 1993

ARBERETNING FRA KOMMISSIONEN

TIL RADET, EUROPA-PARLAMENTET OG DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

(1. august 1991 - 31. juli 1992)

om programmet for samarbejde og mobilitet inden for de
videregående uddannelser mellem Central- og Østeuropa
og Det Europæiske Fællesskab (Tempus)

INDHOLD

	Side
FORORD	5
I RESUME AF FORMÅLENE MED RÅDETS AFGØRELSER OM TEMPUS-PROGRAMMET.....	9
II PROGRAMMETS STRUKTURER, BUDGET OG FORVALTNINGS-PROCEDURER 1991/92.....	10
1 Struktur	10
2. Aktion 1: Fælleseuropæiske projekter.....	10
3. Aktion 2: Individuelle mobilitetsstipendier til medarbejdere.....	10
4. Aktion 3: Supplerende foranstaltninger og ungdomsudveksling	11
5. Budget	11
6. Forvaltningen af TEMPUS-programmet.....	12
7. Koordinering med andre programmer	13
III. UDVÆLGELSESPROCEDURER OG -RESULTATER.....	13
1. Fælleseuropæiske projekter	13
2. Individuel mobilitet.....	14
3. Supplerende aktiviteter: udvælgelsesprocedurer	14
4. Godkendte TEMPUS-projekter for 1992/93.....	15
5. Fælleseuropæiske projekter: Udvalgelsespolitik	16
6. Fælleseuropæiske projekter: De støtteberettigede landes deltagelse.....	17
7. Fælleseuropæiske projekter : den budgetmæssige fordeling mellem forlængede projekter og nye projekter.....	17
8. Fælleseuropæiske projekter: fordeling af støtte mellem nye og forlængede nationale og regionale projekter	18
9. Fælleseuropæiske projekter: Medlemsstatsdækning.....	18
10. Fælleseuropæiske projekter : fagområdedækningen.....	19
11. Fælleseuropæiske projekter : G24 dækning	19
12. Fælleseuropæiske projekter: Kvalitative indikatorer for positive tendenser	20
13. Individuel mobilitet.....	22
14. Supplerende foranstaltninger.....	22

15. Udveksling af unge.....	22
16. Informationsaktiviteter	22
17. Administration af kontrakter	23
18. Gennemgangen og opfølgningen af midtvejsrapporterne (1991/92) og de endelige rapporter (1990/91)	23
IV. tilsyn OG EVALUERING AF TEMPUS-PROGRAMMET.....	24
1. tilsyn, evaluering og generel programudvikling	24
V. FREMTIDSPERSPEKTIVER	25
RESUME	27
BILAG 1: Skemaer	
BILAG 2: Statistikker	
BILAG 3: Liste over publikationer	

FORORD

TEMPUS-programmet: et redskab til støtte for den overordnede reformproces.

1. De dramatiske begivenheder i Central- og Østeuropa i 1989 og 1990 stillede Fællesskabet overfor en politisk og økonomisk udfordring af hidtil ukendt omfang. En af de foranstaltninger, der hurtigt og effektivt blev iværksat under PHARE-programmet med henblik på med praktisk bistand og sagkundskab at hjælpe de berørte lande med at omstrukturere deres økonomier og politiske systemer, så de kunne få størst muligt udbytte af den nye situation, var TEMPUS-programmet.

2. Målsætningen var at støtte reformprocessen gennem en indsats inden for de videregående uddannelser. Det stod klart fra begyndelsen, at TEMPUS var nødt til at være et fleksibelt instrument, der kunne dække endnu flere lande, så snart der var truffet beslutning om at optage dem i PHARE-programmet. Mellem maj 1990 og marts 1992 steg antallet af lande, der var støtteberettigede under TEMPUS, fra to til ti: Albanien, Bulgarien, Estland, Letland, Litauen, Polen, Rumænien, Slovenien, Tjekkoslaviet og Ungarn. På baggrund af deres deltagelse i TEMPUS har disse lande fuldt ud anerkendt, at universiteterne spiller en væsentlig rolle i landenes bestræbelser på at genopbygge deres politiske og økonomiske liv, så de kan tage de udfordringer op, som følger af tilnærmelsen til den anden halvdel af kontinentet.

Det Europæiske Fællesskabs investering i TEMPUS

3. Det Europæiske Fællesskab har foretaget en meget betydelig investering i TEMPUS. Til dato er der blevet afsat næsten 200 mio. ecu af PHARE's midler til støtte for TEMPUS-aktiviteter. Investeringens størrelsesorden er et klart vidnesbyrd om den stærke overbevisning, som Det Europæiske Fællesskabs politiske instanser havde om, at det var vigtigt, at programmet opfyldte sine målsætninger i fuldt omfang.

4. TEMPUS-programmet er et konkret eksempel på Det Europæiske Fællesskabs beredvillighed til på en hurtig, konkret og nyskabende måde at medvirke til at opfylde de spirende og genopvågnende behov, som de central- og østeuropæiske demokratier har i forbindelse med omstruktureringen af deres samfund og økonomier.

TEMPUS' anden årsberetning: TEMPUS-programmet 1991/92

5. Dette er den anden årsberetning, som Kommissionen har aflagt om gennemførelsen af TEMPUS-programmet. Den første årsberetning, der dækkede perioden maj 1990 - juli 1991, gav en meget indgående beskrivelse af programmets baggrund, struktur og forvaltning og henviste til alle de relevante tekster og bilag i afgørelsen, der havde tilknytning til disse aspekter. For at undgå omfattende gentagelser af denne forklarende ramme kommer denne anden årsberetning, der dækker perioden august 1991 - juli 1992, kun kort ind på disse aspekter, og kun i det omfang det tjener til at støtte læsernes forståelse.

6. Hovedvægten i den foreliggende beretning er lagt på videreudviklingen af programmet, herunder navnlig dets konkrete resultater i det andet operationelle år 1991/92. TEMPUS har nået langt på ganske kort tid, og har specielt i den periode, beretningen dækker, haft stor indflydelse inden for sit arbejdsfelt. Den aktuelle situation i de lande i Central- og Østeuropa, der deltager i TEMPUS-programmet, er på trods af alle de opnåede resultater stadig problematisk. De står stadig midt i den komplicerede og vanskelige proces med at komme over de negative følger af deres umiddelbare fortid. De er nødt til at foretage en gennemgribende ombrydning af deres politiske, økonomiske og sociale strukturer for at vende tilbage til den frie verden.

7. Nye tilgangsvinkler til strukturen og filosofien inden for uddannelsesområdet kan gøre det betydeligt lettere at overvinde modviljen mod forandringer, at definere viden, teknik og kvalifikationer på en mere relevant måde, og fremfor alt at udskifte gamle måder at tænke på med nye.

Gensidig fordel af deltagelsen i TEMPUS

8. TEMPUS er også et tovejsprogram. I kraft af indsatsen over for problemerne med forandringerne i de støtteberettigede landes højere uddannelsessystemer sker der også forandringer i partnerinstitutionerne og organisationerne i Det Europæiske Fællesskab. TEMPUS hjælper med til at genetablere kommunikationen mellem undervisere og videnskabsmænd, og det nyder begge parter fordel af. Det gør de imidlertid også når partnerne i JEP-nettene samarbejder og gennemtænker problematikken om, hvad der skal undervises i, og hvordan det skal gøres, og når de mobiliserer deres ressourcer for at gøre noget ved problemerne og behovene i den højere uddannelsessektor i de støtteberettigede lande.

TEMPUS-programmets fremtidige udvikling: forberedelse af TEMPUS II

9. Det giver sig selv, at TEMPUS er nødt til at fokusere på de bestemte områder, der giver de støtteberettigede lande direkte adgang til de strategiske ressourcer, den viden og den sagkundskab, der er en afgørende forudsætning for, at deres højere uddannelsessystemer kan udvikle sig som en faktor i deres samfund, der vil vedblive med at skabe en bredere og mere dybtgående samfundsmæssig forandring. På dette kontinent, der er i konstant udvikling, må TEMPUS også selv ændre sig, hvis det fortsat skal kunne bistå den forandring, der sker.

Den eksterne evaluering af TEMPUS

10. Kommissionens forslag vedrørende TEMPUS-programmets fremtidige udvikling i perioden 1994-1998 er i vid udstrækning baseret på de hidtil indhastede erfaringer med gennemførelsen af TEMPUS-programmet. Specielt foretog firmaet Coopers and Lybrand en ekstern evaluering af, hvordan TEMPUS-programmet fungerede. Resultaterne af denne evaluering viser klart, at TEMPUS ikke alene kom imponerende hurtigt i gang og er blevet meget populært i både Øst og Vest, men at det også allerede har haft en betydelig indflydelse på de deltagende institutioner i Central- og Østeuropa.

11. Samtidig ser evalueringsrapporten også på de større perspektiver og rejser en række væsentlige spørgsmål om, hvilken retning programmet skal udvikle sig i fremover, navnlig for så vidt angår behovet for at afklare TEMPUS-programmets målsætninger og rolle i hvert af de støtteberettigede lande og i denne kontekst at udarbejde skræddersyede strategier for den fremtidige udvikling.

Kommissionens forslag vedrørende TEMPUS II

12. Kommissionen har indarbejdet disse hensyn i sine forslag til anden fase af TEMPUS-programmet, der dækker perioden 1994-1998. Ud over hensynet til konklusionerne af den eksterne evaluering af programmet ønsker Fællesskabet også med disse forslag at gøre en indsats for det vigtige spørgsmål om de fremtidige intellektuelle ressourcer i og for et bredere Europa, som man håber vil vokse frem af de nye samarbejdsforbindelser, der etableres, og af de aktiviteter, der gennemføres som led i TEMPUS-programmet.

13. Kommissionens forslag omfatter ikke kun aktiviteter med de ti lande, der hidtil har deltaget, og som det er vigtigt at mærke sig befinder sig på meget forskellige stadier i reformprocessen, men desuden også de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen. Disse stater får mulighed for at deltage i TEMPUS på de områder, som de er specielt interesserede i. Der er almindelig enighed om, at disse lande befinder sig på stort set samme stadium i den økonomiske og sociale reformproces som de lande, der hidtil har været støtteberettigede, og at man derfor med fordel vil kunne udnytte erfaringerne med TEMPUS-programmets første fase.

TEMPUS-konferencen i oktober 1992

14. Disse og mange andre spørgsmål i tilknytning til TEMPUS-programmets fremtidige udvikling var hovedemnerne for en stor konference om de videregående uddannelsers rolle i reformprocessen i Central- og Østeuropa, som Kommissionen afholdt den 1.-2. oktober 1992 i Bruxelles. Konferencen udgjorde et ideelt forum for en indgående udveksling af synspunkter og en levende debat om de mange forskellige måder, hvorpå TEMPUS allerede bidrager og med størst fordel kan fortsætte med at bidrage til reformprocessen i de støtteberettigede lande. Der var klar enighed om behovet for at videreføre og konsolidere TEMPUS' samarbejdsaktiviteter inden for de videregående uddannelser som led i en integreret strategi for Fællesskabets bistand til Central- og Østeuropa og til republikkerne i det tidligere Sovjetunionen.

Konklusioner

15. TEMPUS har fjernet enhver tvivl om, at det er muligt at tilnærme Det Europæiske Fællesskabs og de støtteberettigede landes principper og praksis for udviklingen af de videregående uddannelse. De positive resultater af den fælles beslutningsproces i TEMPUS viser, hvor mange muligheder der ligger i denne form for praktisk samarbejde inden for andre områder, hvor Fællesskabet og dets partnere gør en fælles indsats i det samarbejdsmonter, der begynder at tegne sig på hele det omdefinerede kontinent. TEMPUS-programmet yder et væsentligt bidrag til den politiske og økonomiske reform og til omstruktureringen i de støtteberettigede lande ved at indskyde materielle ressourcer på kritiske steder, men også, og det er lige så vigtigt, ved at "lufte ud" efter et halvt århundrede med lukkede vinduer. I denne forstand har TEMPUS-programmet virkelig været en bannerefører for de langsigtede mål med Det Europæiske Fællesskabs udenrigspolitik over for Central- og Østeuropa. Det fremgår forhåbentlig klart af Kommissionens forslag vedrørende programmets anden fase fra 1994 til 1998, at det ikke er nok at konsolidere TEMPUS' arbejde i de lande, der hidtil har været støtteberettigede, men at der må foretages en udvidelse, således at også republikkerne i det tidligere Sovjetunionen kan nyde fordel af de erfaringer og den viden, der er opnået til dato

Bruxelles, oktober 1992

I RESUME AF FORMÅLENE MED RÅDETS AFGØRELSER OM TEMPUS-PROGRAMMET

1. TEMPUS-programmet, som udgør en del af det overordnede PHARE-program, der formidler Fællesskabets bistand til den økonomiske omstrukturering i landene i Central- og Østeuropa har to grundlæggende formål. Det drejer sig om at højne kvaliteten og støtte udviklingen af de videregående uddannelsessystemer i de støtteberettigede lande ved at fremme det stigende konstruktive samkvem med partnere i Det Europæiske Fællesskab ¹.
2. Rådets afgørelse om indførelse af TEMPUS-programmet opstiller følgende hovedformål med programmet:
  - 2.1 at lette koordineringen af bistanden til de støtteberettigede lande på udvekslings- og mobilitetsområdet, især for universitetsstuderende og -lærere, uanset om støtten ydes af Fællesskabet, dets medlemsstater eller af tredjelande fra G24-landene ².
  - 2.2 at bidrage til en forbedret uddannelse i de støtteberettigede lande - særligt på de områder, som disse lande prioriterer højest - og at tilskynde til samarbejde med partnere i Fællesskabet, idet der tages hensyn til behovet for, at alle Fællesskabets regioner i videst muligt omfang inddrages i foranstaltningerne;
  - 2.3 at øge mulighederne i de støtteberettigede lande for undervisning i og indlæring af de sprog, der anvendes i Fællesskabet, og som er omfattet af LINGUA-programmet - og vice versa;
  - 2.4 at sætte studerende fra de støtteberettigede lande i stand til at gennemføre studieperioder ved universiteter eller praktikperioder i virksomheder i medlemsstaterne, idet der sikres lige muligheder for mandlige og kvindelige studerende med hensyn til deltagelsen i sådanne mobilitetsfremmende foranstaltninger;
  - 2.5 at sætte studerende fra Fællesskabet i stand til at tilbringe en tilsvarende form for studie- eller praktikperiode i et af de støtteberettigede lande;
  - 2.6 at fremme større udveksling af og mobilitet for undervisningspersonalet som led i samarbejdsprocessen.
3. Siden maj 1990 har Kommissionen gennemført tre udvælgelser af projekter inden for disse rammer. Denne årsberetning indeholder en redegørelse for den seneste af dem med en beskrivelse og en analyse af de forvaltningsmæssige rammer, procedurene trin for trin og resultaterne af udvælgelsen af de projekter, der skal tildeles støtte i det akademiske år 1992/93.

---

¹ Retsgrundlaget for programmet for den periode, som årsberetningen dækker, er Rådets afgørelse 90/233/EØF af 7. maj 1990 (EFT nr. L 131 af 23.5.1990). Se endvidere TEMPUS årsberetning for perioden 7. maj 1990 - 31. juli 1991 (SEK(92) 226 endelig udg.) første del, hvor der gives en historisk redegørelse for TEMPUS-programmets baggrund og oprindelige formål.

² Som en del af EF's indsats for at sikre en optimal koordinering af PHARE-aktionerne med tilsvarende initiativer i G 24-landene en opgave, som Kommissionen blev pålagt på G-7 gruppens verdensøkonomiske topmøde i juli 1989 - indeholder artikel 9 i Rådets afgørelse om TEMPUS bestemmelser om, at TEMPUS-aktioner skal koordineres med tilsvarende aktioner i tredjelande, og at der herunder, hvor dette er relevant, sikres tredjelande deltagelse i TEMPUS-projekter.

II PROGRAMMETS STRUKTURER, BUDGET OG FORVALTNINGSPROCEDURER 1991/92

1. Struktur

TEMPUS-programmet opfylder de formål, som Rådet har fastsat for det, ved at yde støtte til de kategorier af uddannelsesaktiviteter, der omhandles i bilaget til Rådets afgørelse, og som beskrives i det følgende. TEMPUS-programmets gennemførelse i den periode, som denne beretning dækker, handler om udvælgelse af projekterne for 1992/93³.

2. Aktion 1: Fælleseuropæiske projekter

2.1 Hjørnестenen i TEMPUS-programmet er gennemførelsen af fælleseuropæiske projekter (JEP'er), hvori der skal deltage mindst ét universitet fra et støtteberettiget land og partnerorganisationer, hvoraf den ene skal være et universitet, fra mindst to EF-medlemsstater. Der er også mulighed for, at støtteberettigede organisationer fra G24-landene kan deltage. For de fælleseuropæiske projekters vedkommende, der har en regional karakter, skal der deltage universiteter fra mindst to støtteberettigede lande.

2.2 Der ydes tilskud til JEP'er til følgende formål:

- ♦ uddannelsessamarbejde og erhvervsuddannelse, som f.eks. programmer for efter- og videreuddannelse og erhvervsuddannelse, åben uddannelse og fjernundervisning, kortvarige intensive programmer
- ♦ strukturel udvikling af den videregående uddannelse gennem aktiviteter som udvikling af læseplaner og forbedring af faciliteter
- ♦ forbedring af universiteternes evne til at samarbejde med erhvervslivet gennem aktiviteter som udveksling af medarbejdere med erhvervslivet, oprettelse af fremmede servicestrukturer og tilbud fra universiteterne om rådgivning af virksomheder
- ♦ studentermobilitet med henblik på studier og lærermobilitet med henblik på undervisning, studier eller omskoling⁴
- ♦ regionale aktiviteter, der omfatter uddannelsessamarbejde og indførelse/ajourføring af mekanismer, der kan behandle problemer, som er fælles for to eller flere støtteberettigede lande.

3. Aktion 2: Individuelle mobilitetsstipendier til medarbejdere

Parallelt med mobilitetsstøtten inden for de fælleseuropæiske projekter ydes der også individuelle mobilitetsstipendier til medarbejdere (undervisningsopgaver, praktikophold, omskoling og efteruddannelse af medarbejdere samt nærmere definerede kortvarige besøg).

³ I den periode, som beretningen dækker, var følgende lande støtteberettigede under TEMPUS-programmet: Albanien, Bulgarien, Estland, Letland, Litauen, Polen, Rumænien, Slovenien, Tjekkoslaviet og Ungarn.

⁴ Efter de nye regler, der blev indført i 1991 på baggrund af de hidtidige erfaringer, finder studentermobiliteten under TEMPUS-programmet udelukkende sted inden for rammerne af fælleseuropæiske projekter. En særlig kategori af projekter for storstilet, organiseret studentermobilitet, mobilitets-JEP'er, blev for første gang lanceret i 1992/93.

4. Aktion 3: Supplerende foranstaltninger og ungdomsudveksling

- 4.1 Der ydes også i begrænset omfang støtte til aktiviteter der er en følge af, at de europæiske universitetssammenslutninger udvides til også at omfatte de støtteberettigede lande, til publikationer og andre informationsaktiviteter, der direkte vedrører TEMPUS-programmet, samt til undersøgelser, der har til formål at underbygge dets tilsyns- og evalueringsaktiviteter.
- 4.2 Der kan også ydes en vis støtte til ungdomsudveksling og aktiviteter i forbindelse hermed, såsom organiserede kulturelle aktiviteter, der skal give unge, der normalt står uden for det videregående uddannelsessystem, mulighed for at deltage i en europæisk oplevelse.

5. Budget

- 5.1 TEMPUS finansieres af de støtteberettigede lande via de tilskud, de modtager under PHARE-programmet. Når det samlede PHARE-budget er blevet fordelt mellem de lande, der er berettigede til at modtage støtte, bestemmer de nationale myndigheder i disse lande, hvor stor en del af deres nationale andel af midlerne, der skal afsættes til aktiviteter under TEMPUS-programmet. I 1992/93 blev der under PHARE-programmet i alt afsat 98,3 mio. ecu til sådanne aktiviteter, hvilket var en stigning på omkring 40% i forhold til det foregående år.
- 5.2 Fordelingen af de PHARE-midler, som de støtteberettigede landes nationale myndigheder i samråd med Kommissionen tildelte til godkendte TEMPUS-projekter (nye eller forlængelser) for det akademiske år 1992/93, var som følger:

Land	mdo. ecu i 1992/93	% af det samlede beløb
Albanien	1,2	1,2
Bulgarien	8,0	8,15
Estland	1,0	1,01
Letland	1,5	1,53
Litauen	1,5	1,53
Polen	26,0	26,5
Rumænien	13,0	13,25
Slovenien	2,3	2,34
Tjekkioslovakiet	13,0	13,25
Ungarn	16,0	16,3
Tilsammen	83,5	
Overført/renter	2,3	
PHARE's regionale fond	12,5	
1992/93 i alt	98,3	

- 5.3 Siden TEMPUS-programmet startede i juli 1990 og til og med afslutningen af udvælgelsesrunden i 1992, er der i alt fra PHARE blevet bevilget 191.96 mio. ecu til TEMPUS.

6. Forvaltningen af TEMPUS-programmet

6.1 Kommissionen

TEMPUS-programmet forvaltes fortsat af Kommissionens Task Force for Menneskelige Ressourcer, Uddannelse og Ungdomsaktiviteter i overensstemmelse med bestemmelserne i bilaget til Rådets afgørelse og på grundlag af de årligt fastlagte retningslinjer. Task Force arbejder tæt sammen med PHARE's operationelle tjenester i Generaldirektoratet for Eksterne Anliggender. Kommissionen bistår ved den praktiske gennemførelse af TEMPUS-programmet af EF's TEMPUS-Kontor, der er en almennyttig organisation, som der er indgået passende kontrakter med.

6.2 TEMPUS-Udvalget

I henhold til artikel 5 i Rådets afgørelse om TEMPUS bistår Kommissionen ved gennemførelsen af TEMPUS-programmet, navnlig i forbindelse med fastlæggelsen af de generelle retningslinjer for TEMPUS, herunder de finansielle retningslinjer for den støtte, der ydes, og spørgsmål i forbindelse med den overordnede blalance i TEMPUS og arrangementer for tilsyn og evaluering af TEMPUS, af et udvalg bestående af to repræsentanter, der udpeges af hver medlemsstat, og som har Kommissionens repræsentant som formand. I den periode, som beretningen dækker, indkaldte Kommissionen TEMPUS-Udvalget til møde den 12.-14. december 1991, den 24. februar 1992 og den 29. juni 1992. I tilknytning til det første af disse møder blev der afholdt et særligt, uformelt møde i TEMPUS-Udvalget med deltagelse af repræsentanter for de støtteberettigede landes nationale højere uddannelsesmyndigheder, med det formål at åbne mulighed for en bred strategisk diskussion om spørgsmål vedrørende TEMPUS-programmets fremtidige udvikling.

6.3 Nationale TEMPUS-kontorer i de støtteberettigede lande

- Myndighederne med ansvar for de videregående uddannelser i hvert af de lande, der allerede var støtteberettigede i 1990/91, fortsatte sit samarbejdet med Kommissionen, herunder navnlig via arbejdet i de nationale TEMPUS-kontorer i de respektive hovedstæder (samt i Slovakiets hovedstad for Tjekkioslovakiets vedkommende), om alle de operationelle aspekter, og især med henblik på vejledning om TEMPUS-programmets projekters relevans for de nationale behov, samt med at udvælge de individuelle ansøgere fra disse lande. Deres anden hovedopgave var at iværksætte informationsaktiviteter om TEMPUS-programmets udvikling i de respektive lande. De nationale TEMPUS-kontorers integrerede rolle i de støtteberettigede lande blev undersøgt i den eksterne evaluering af TEMPUS-programmet, der blev gennemført i løbet af den periode, som beretningen dækker (jf. afsnit IV).
- Myndighederne i de lande, der blev støtteberettigede efter den 1. september 1991 (Albanien, Estland, Kroatien, Letland, Litauen og Slovenien), tog skridt til at oprette lignende kontorer i deres egne lande, som skulle fungere som kontaktorganer mellem dem selv og Kommissionen. Kommissionen stillede vejledning og økonomiske midler til rådighed for at fremme dette arbejde, navnlig med henblik på edb-baserede forhåndsudvælgelsesprocedurer, kommunikation, oplæring af personalet og informationsaktiviteter, idet de anvendte de erfaringer, der var blevet indhøstet under oprettelsen af de allerede eksisterende nationale TEMPUS-kontorer.
- De nye lande blev hurtigt og effektivt inddraget i TEMPUS-programmet, og de kunne derfor i fuldt omfang deltage i udvælgelsesprocessen for 1992/93, og det på trods af de meget store konkrete og organisatoriske problemer, som de måtte kæmpe med i den mest kritiske periode af deres politiske og økonomiske omstrukturering.

- ♦ For at kunne samarbejde og træffe beslutninger i samråd med de nationale TEMPUS-kontorer var det absolut nødvendigt at afholde en række møder med deltagelse af repræsentanter for alle kontorerne, med henblik på at koordinere strømmen af oplysninger om udvælgelsesprocesserne, udvekslingen af oplysninger om specifikke projekter under Aktion 1 og 3 samt overførslen af oplysninger om de ansøgere, der godkendes under Aktion 2.
- ♦ Ved at indføre edb på TEMPUS-kontorerne i de nytilkomne støtteberettigede lande og integrere dem i en fælles database og bedømmelsesprocedure opnåede man, at alle TEMPUS-kontorerne foretog en ensartet behandling af de ansøgninger, som de skulle tage stilling til. Kommissionen leverede edb-hardware og -software til de pågældende nationale TEMPUS-kontorer, som var skræddersyet til deres specifikke forhold, og der blev sørget for den nødvendige oplæring af deres personale. Da man anvendte fælles, standardiserede bedømmelseskriterier var det ved udvælgelsesrundens afslutning muligt at overføre oplysningerne herom med henblik på udarbejdelse af samlede statistikker, på forvaltning af kontrakterne og på udbetaling af tilskuddene.

7. Koordinering med andre programmer

- 7.1 I henhold til afgørelsen om TEMPUS skal der være overensstemmelse og - om muligt - komplementaritet i forholdet mellem TEMPUS og andre aktiviteter på fællesskabsplan, både inden for EF og i forbindelse med bistanden til de støtteberettigede lande. På grund af de særlige omstændigheder, hvorunder TEMPUS-programmet blev vedtaget og iværksat, er dette samspil og denne koordinering særlig vigtige i forhold til COMETT- og ERASMUS-programmerne.
- 7.2 Der blev navnlig gjort en indsats for at føre tilsyn med den indholdsmæssige sammenkobling af TEMPUS og ERASMUS og af TEMPUS og COMETT. Der var sørget for gensidig repræsentation på møderne i TEMPUS-, COMETT-, og ERASMUS-udvalgene og på de relevante udvælgelsesmøder, herunder i forbindelse med den efterfølgende gennemgang af TEMPUS-ansøgninger, for at sikre en passende udveksling af information og konsekvens i arbejdsgangen.
- 7.3 Som led i sin indsats for at udvikle en langsigtet strategi for den fremtidige udvikling af uddannelsessystemerne i de støtteberettigede lande, søgte Kommissionen også at opnå komplementaritet med andre former for bistand, der ydes til de støtteberettigede lande på uddannelsesområdet, specielt så længe Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut ikke var operativt, men også i forhold til andre uddannelses- og forskningsinitiativer inden for rammerne af PHARE-programmet, som f.eks. ACE-programmet og GD XII's initiativ med henblik på videnskabeligt og teknologisk samarbejde med landene i Central- og Østeuropa.

III. UDVÆLGELSESPROCEDURER OG -RESULTATER

1. Fælleseuropæiske projekter

Den procedure, der var blevet udformet og tilpasset i løbet af de tidligere udvælgelsesrunder blev med godt resultat anvendt på udvælgelsen for 1992/93. Den omfattede følgende etaper:

- ♦ Kopier af alle de ansøgninger, som EF's TEMPUS-Kontor i Bruxelles modtog, blev sendt til de nationale TEMPUS-kontorer i de enkelte støtteberettigede lande.
- ♦ Derefter fulgte en parallel bedømmelsesprocedure, en samlet vurdering af kvaliteten af de indkomne ansøgninger, som blev foretaget af EF's TEMPUS-Kontor, medens de ti nationale TEMPUS-kontorer koncentrerede sig om den nytte, de enkelte lande kunne drage af projekterne inden for rammerne af den overordnede PHARE-kontekst.

- ♦ Der fandt derefter bilaterale konsultationer sted med henblik på at koordinere de forskellige foretagne evalueringer, der i så vid udstrækning som muligt skulle munde ud i en fælles bedømmelse af projekter, der skulle drøftes med ekspertpaneler. Herigennem fik man også identificeret de projekter, omkring hvilke der var forskellige opfattelser, og hvor det især var påkrævet at indhente ekspertudsagn.
- ♦ Efter indlæsning af data og udarbejdelse af de nødvendige edb-liste og -statistikker blev der under forsæde af Kommissionen afholdt ekspertmøder den 22.-25. maj 1992. Her fik TEMPUS-eksperter fra både de støtteberettigede lande og fra EF's medlemsstater lejlighed til at rådgive Kommissionen med hensyn til den endelige afgørelse om ansøgningerne.
- ♦ Der fandt derefter drøftelser sted med repræsentanter for undervisningsministerierne og de centrale PHARE-koordinatorer. Som et resultat heraf udarbejdede Kommissionen en endelig liste over projekter, der kunne støttes. Listen blev dernæst godkendt af undervisningsministrene i de støtteberettigede lande. Dermed blev udvælgelsesproceduren afsluttet inden for den periode, som denne beretning dækker (den 13. juli 1992).

2. Individuel mobilitet

- 2.1 Udover lærernes og administratorenes mobilitet i forbindelse med de fælleseuropæiske projekter indsendte et betragteligt antal enkeltpersoner i disse kategorier individuelle ansøgninger og blev indstillet til at modtage støtte. I det følgende skelnes der mellem mobilitet fra Øst til Vest og omvendt.
- 2.2 De procedurer, der blev anvendt til behandling af ansøgninger om støtte fra de enkelte lærere og administratorer i både medlemsstater og støtteberettigede lande, varierede alt efter ansøgerkategorien og den ønskede mobilitetsretning.
- 2.3 Alle forslag om økonomisk støtte til individuel mobilitet fra de støtteberettigede lande mod Fællesskabet blev forelagt af de nationale TEMPUS-kontorer i disse lande.
- 2.4 Derimod blev forslag vedrørende individuel mobilitet fra Det Europæiske Fællesskab til de støtteberettigede lande udarbejdet af EF's TEMPUS-Kontor i Bruxelles.
- 2.5 Alle TEMPUS-kontorer anvendte de samme udvælgelsesprocedurer og -kriterier ved behandling af ansøgninger fra universitetsansatte.

3. Supplerende aktiviteter: udvælgelsesprocedurer

- 3.1 Hvad angår de supplerende aktiviteter under Aktion 3, blev Kommissionens afgørelser om tildeling af midler også i denne periode understøttet af konsultationer med de nationale TEMPUS-kontorer efter samme mønster som for de fælleseuropæiske projekter.
- 3.2 Forslag om støtte til supplerende aktiviteter under Aktion 3 i TEMPUS (støtte til sammenslutninger, til publikationer og til visse undersøgelser samt til ungdomsudvekslingsaktiviteter) blev udarbejdet af Kommissionen efter gennemgang af de indkomne ansøgninger og konsultationer med de kompetente myndigheder i de støtteberettigede lande.
- 3.3 For så vidt angår ungdomsudvekslingsaktiviteter under Aktion 3, blev der i anden udvælgelsesrunde for 1991/92 udarbejdet særskilt informationsmateriale, retningslinjer og ansøgningsskemaer, med ansøgningsfrist den 15. september 1991, og fra første udvælgelsesrunde i 1992/93 med ansøgningsfrist den 15. marts 1992 blev det muligt at foretage hele bedømmelsen på edb, på samme måde som under TEMPUS-programmets øvrige Aktioner.

4. Godkendte TEMPUS-projekter for 1992/93

Fælleseuropæiske projekter (JEP'er): tildelt støtte

- For 1992/93 blev 234 nationale og regionale projekter godkendt til at modtage støtte i deres første år i det akademiske år 1992/93. Blandt de projekter, der modtog støtte, var der 30 fælleseuropæiske mobilitetsprojekter. Der blev desuden ydet tilskud til 127 "forlængede" projekter, der første gang blev godkendt i 1990, og som nu påbegynder deres tredje år med aktiviteter samt 274 "forlængede" projekter, der første gang blev godkendt i 1991, og som nu påbegynder deres andet år med aktiviteter. Dermed er i alt 635 aktive fælles-europæiske projekter i gang.
- I ansøgningsrunden i 1992 indkom der i alt 1979 ansøgninger om samarbejdsaktiviteter med Albanien, Bulgarien, Kroatien, Tjekkoslaviet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Rumænien og Slovenien inden ansøgningsfristen den 31. januar 1992 (den 29. februar 1992 for Albanien, Estland, Letland og Litauen)⁵. Af alle de indkomne nye ansøgninger for projekter, der startede i 1992, blev de 234 (11,5%) udvalgt til at modtage støtte.
- Selv om det samlede budget for 1992/93 steg til 98,3 mio. ecu (en stigning på 39,4%), hvoraf de 91,6 mio. ecu blev afsat til JEP'erne, kunne det ikke undgås, at forpligtelsen til fortsat at finansiere de vellykkede projekter, der var blevet godkendt for 1990/91 og 1991/92, begrænsede mulighederne for at støtte nye projekter, der skulle starte i 1992/93 (11,8% af det samlede antal indkomne ansøgninger, mod 22,7 % i 1991). De samlede bevillinger blev fordelt mellem de nye projekter og de forlængede projekter efter følgende procentsatser: 24,9 % til forlængelse af projekter fra 1990 (22,7 mio. ecu); 44,4% til forlængelse af projekter fra 1991 (40,5 mio. ecu); 30,7% til nye projekter for 1992 (28,0 mio. ecu).
- For de akademiske år 1990/91, 1991/92 og 1992/93 bevilgede Kommissionen midler på følgende måde :

Projekttype	JEP Foranstalt 1 (mio. ecu)	JEP Foranstalt 2 (mio. ecu)	I alt
1990/91 <i>forlængede projekter</i> 127	11,2	11,5	22,7
1991/92 <i>forlængede projekter</i> 274	22,0	18,5	40,5
1992/93 <i>forlængede projekter</i> 234	15,9	12,1	28,0
I alt JEP	49,1	42,1	91,2

⁵ På grund af den politiske og militære situation i det tidligere Jugoslavien, blev nye ansøgninger kun taget i betragtning, hvis de relaterede sig til Kroatien eller Slovenien. Yderligere udviklede situationen sig således, at det besluttes at indfryse den foreslåede støtte til Kroatiens deltagelse i projekter.

- Dette er ensbetydende med et gennemsnit på 120.000 ecu pr. nyt projekt (68.000 ecu til forberedelse og gennemførelse af projekter under Aktion 1 og 52.000 ecu til dækning af mobilitetsomkostninger for deltagende studerende og lærere) og 179.000 ecu pr. forlængelse af et 1990/91-projekt, der gik ind i sit tredje aktivitetsår (88.000 ecu i gennemsnit til Aktion 1 og 91.000 ecu til Aktion 2-mobilitet). Der blev gennemsnitligt tildelt 148.000 ecu pr. forlænget 1991/92-projekt, der gik ind i sit andet aktivitetsår (80.000 ecu i gennemsnit til Aktion 1 og 68.000 ecu til Aktion 2-mobilitet).

5. Fælleseuropæiske projekter: Udvælgelsespolitik

- 5.1 Grundlaget for udvælgelsen af disse projekter var ønsket om inden for det disponible budget at give tilstrækkelig økonomisk støtte til 11,8% af de nye ansøgninger, der indkom i 1992, således at de foreslåede aktiviteter kunne gennemføres, og man derigennem kunne være på linje med TEMPUS-programmets overordnede mål at yde støtte til udvikling af de videregående uddannelser i de støtteberettigede lande idet man tager højde for den prioritering, der var foretaget af de støtteberettigede lande. Nedenstående oversigt viser udvælgelsesprocenten for hvert land og omfatter deltagelsen i regionale projekter.

Land	% godkendte JEP'er
Albanien	16,3
Bulgarien	13,2
Estland	7,9
Lettland	13,9
Litauen	10,9
Polen	17,5
Rumænien	9,8
Slovenien	22,0
Tjekkoslaviet	5,3
Ungarn	4,6

- 5.2 Ved fortolkningen af disse tal skal der tages hensyn til det meget store antal ansøgninger, til de bevillinger, der var til rådighed for det enkelte land efter man havde dækket finansieringsbehovet for de igangværende flerårige projekter. Den væsentligste grund til, at der i nogle lande (navnlig Tjekkoslaviet og Ungarn) var så få nye projekter, var, at der først skulle afsættes tilstrækkelige midler til de mange projekter, der skulle forlænges.

6. Fælleseuropæiske projekter: De støtteberettigede landes deltagelse

De i punkt 5.2 nævnte faktorer påvirkede også den måde, hvorpå midlerne blev fordelt i de enkelte lande. Den store stigning i den polske deltagelse skyldes, at de polske nationale myndigheder besluttede at tildele en større andel af deres samlede PHARE-budget til TEMPUS. Virkningen heraf for antallet af deltagelser i de udvalgte projekter kan aflæses af følgende skema:

Land	Deltagelse 1991/92 (alle projekter)	Deltagelse 1991/93 (nye projekter)
Albanien	---	3,4
Bulgarien	11,8	14,5
Estland	---	3,4
Letland	---	4,7
Litauen	---	4,7
Polen	16,2	42,7
Rumænien	13,1	13,2
Slovenien	---	8,5
Tjekkoslaviet	20,6	13,2
Ungarn	24,6	10,3
former Yugoslavia	13,8	---

7. Fælleseuropæiske projekter : den budgetmæssige fordeling mellem forlængede projekter og nye projekter

- 7.1 I 1992/93 var 3 lande (Ungarn, Polen og Tjekkoslaviet) nødt til at anvende en del af deres budget til at videreføre den økonomiske støtte til flerårige projekter, der var blevet godkendt i 1990 og 1991, 3 lande (Bulgarien, Rumænien og Slovenien) var nød til at anvende en del af deres budget til at videreføre flerårige projekter godkendt i 1991, medens 4 andre lande (Albanien, Estland, Letland og Litauen) udelukkende anvendte deres budgetter til finansiering af nye projekter.
- 7.2 Hvor der var tale om forlængelse af projekter fra 1990, anvendtes gennemsnitligt 49,2% af bevillingerne til dækning af udgifter til organisation/udstyr (Aktion 1) og 50,8% til mobilitet (Aktion 2). For så vidt angår forlængelse af projekter fra 1991, var de tilsvarende tal 54,3% og 45,7%, medens de for nye projekter, der modtog støtte i 1992 var 56,8% og 43,2%. Under Aktion 2 anvendtes 85% af støtten til Øst-Vest mobilitet (især til omskoling og efteruddannelse af lærere og til studentermobilitet). Vest-Øst mobiliteten omfatter især undervisning.
- 7.3 De gennemsnitlige bevillinger til udstyr varierede alt efter de nationale fagområdeprioriteringer og de fag, der var omfattet af projekterne.
- 7.4 Der blev i gennemsnit ansøgt om 207.000 ECU pr. projekt, og den tildelte støtte var gennemsnitligt 143.000 ECU. Dette svarede til de beløb, der var blevet bevilget i perioden 1991/92 (135.000 ECU), men bevillingerne til forlængelser var gennemgående højere end til de nye projekter (henholdsvis 157.000 ECU og 120.000 ECU).

8. Fælleseuropæiske projekter: fordeling af støtte mellem nye og forlængede nationale og regionale projekter

- 8.1 De 12,5 mio. ecu, der blev stillet til rådighed fra PHARE-regionalfonden, blev i 1992/93 anvendt til at finansiere henholdsvis tredje og andet år af projekter, der første gang modtog støtte i 1990. De nye, regionale fælleseuropæiske projekter måtte fuldt ud finansieres over de nationale budgetter i de pågældende støtteberettigede lande.
- 8.2 De støtteberettigede lande, der modtog regional støtte, var Polen, Ungarn og Tjekkoslaviet og i mere begrænset omfang Bulgarien, Rumænien og Slovenien, fordi forlængelserne af projekter fra 1990/91 og 1991/92 kun omfattede disse lande.

9. Fælleseuropæiske projekter: Medlemsstatsdækning

- 9.1 Selv om man tager i betragtning, hvor mange godkendte projekter der har været i udvælgelsesrunden for 1992/93, står det klart, at engagementet i landene i den sydlige og vestlige del af Fællesskabet kunne forbedres betydeligt (Grækenland, Spanien og Portugal stod for koordineringen af henholdsvis 2,6%, 2,1%, 0,9% af projekterne). Dette gælder også for Irland, der også kun koordinerede 0,9% af projekterne. I betragtning af den videregående uddannelsessektors størrelse i de berørte medlemsstater, var det ligeledes skuffende, at de koordinerende organisationer i Tyskland og Italien kun udgjorde henholdsvis 7,3% og 5,6%. Man må dog gå ud fra, at disse procentsatser var påvirket af, at godt en tredjedel af alle nye JEP'er koordineres fra de støtteberettigede lande.
- 9.2 Tallene for deltagelsen er langt bedre i alle disse tilfælde (jf. skemaet i bilag 1), men det er betænkeligt, at en lang række fremtrædende medlemsstaters beredvillighed til at deltage i TEMPUS-projekterne ikke modsvares af en lige så stor beredvillighed til at tage initiativet til at oprette dem. Tallene for Belgien, Nederlandene og Det Forenede Kongerige viste på den anden side, at disse landes deltagelse var særlig stori forhold til størrelsen af deres videregående uddannelsessektor. Baggrunden for de nævnte forskelle skal formentlig søges i de eksisterende kontakter og net, som blev skabt enten i forbindelse med igangværende EF-programmer inden for de videregående uddannelser som f.eks. ERASMUS og COMETT eller blev bygget op bilateralt med de støtteberettigede lande før TEMPUS. De havde utvivlsomt indflydelse på den oprindelige fordeling af koordineringen og på, hvilke lande der deltog, og det var på grund af den flerårige finansiering af langt den største del af projekterne er det uundgåeligt, at man ville få det samme fordelingsmønster i forbindelse med de følgende udvælgelsesrunder. Man kan dog forvente, at der, efterhånden som de flerårige projekter afsluttes, vil blive bedre muligheder for, at såvel radikalt reviderede som helt nye projektansøgninger kan blive godkendt, især på baggrund af den omhyggelige overvågning af resultater og effekt, der skal igangsættes, når det intensive program for besøg hos projekterne bliver iværksat (jf. afsnit IV i denne beretning.).
- 9.3 Der var en meget signifikant positiv ændring i forbindelse med udvælgelsesrunden for 1992/93, nemlig at knap en tredjedel af alle støttede projekter blev koordineret af de støtteberettigede lande selv, og der var følgelig en stærk nedgang i den procentdel af projekterne, der koordineredes af den gruppe af medlemsstater, som havde indtaget en fremtrædende rolle under de tidligere udvælgelsesrunder. Den tysk-koordinerede procentdel af det større antal koordinerede projekter faldt til 7,3%, medens de tilsvarende tal for Frankrig var 12,0%, for Nederlandene 9,4% og for Det Forenede Kongerige 15,4%. Denne opmuntrende tendens må siges at være en positiv gevinst i retning af at opfylde formålene med TEMPUS, og den vil sikkert blive mere markant med tiden, efterhånden som universiteterne i de støtteberettigede lande får identificeret deres konkrete behov, og de får større erfaring i at etablere velfungerende udvekslingspartnerskaber med deres EF-partnere.

10. Fælleseuropæiske projekter : fagområdedækningen

De fleste af de 234 nye JEP'er, der blev godkendt til at modtage støtte, faldt inden for de områder, som de støtteberettigede lande havde prioriteret højest, og især inden for teknologi og anvendt naturvidenskab (55, svarende til 23,5%) og virksomhedsledelse (40, svarende til 17,1%), miljøbeskyttelse (24, svarende til 10,3%) og medicin (21, svarende til 9,0%). Ansøgningerne inden for erhvervsøkonomi og virksomhedsledelse og inden for samfundsvidenskabelige studier med relevans for omstruktureringen var af særlig høj kvalitet. Der kunne desuden noteres en klar og velkommen tendens væk fra anvendt naturvidenskab og teknologi i retning af mere omstrukturingsrelaterede samfundsvidenskabelige og miljøbeskyttelsesstudier. Ca. 21% af projekterne vedrørte ikke-prioriterede områder, som de støtteberettigede lande anså for at være relevante, f.eks. læreruddannelse og naturvidenskab.

Fagområde	Samtlige ansøgninger		Støttede projekter	
	antal	%	antal	%
erhvervsøkonomi, virksomhedsledelse	283	14,3	40	17,1
medicin	176	8,9	21	9,0
anvendt videnskab og teknologi	552	27,9	55	23,5
moderne europæiske sprog	84	4,2	9	3,8
landbrug, landbrugsindustri	106	5,4	14	6,0
miljøbeskyttelse	146	7,4	24	10,3
samfundsvidenskab og økonomi (prioriteret)	65	3,3	15	6,4
prioriterede områder (generelt)	43	2,2	7	3,0
ikke-prioriterede områder	524	26,6	49	20,9
I alt	1979	100,0	234	100,0

11. Fælleseuropæiske projekter : G24 dækning

11.1 Som led i sin løbende forpligtelse over for de vestlige lande i G24-landegruppen til at koordinere bistanden til de støtteberettigede lande er Kommissionen ansvarlig for koordineringen med foranstaltninger på samme område som TEMPUS, der gennemføres af lande, der ikke er medlemmer af Fællesskabet. Artikel 9 i Rådets afgørelse om TEMPUS handler om koordineringen med sådanne foranstaltninger, herunder hvor det er relevant, deltagelse i TEMPUS-projekter. De pågældende lande er de syv EFTA-lande (Finland, Island, Liechtenstein, Norge, Schweiz, Sverige og Østrig) samt USA, Canada, Japan, Australien, Tyrkiet og New Zealand. Et særligt informationsmøde med repræsentanter for G24-landene blev afholdt den 1.-2. oktober 1991 i Bruxelles.

11.2 I 1992/93 omfatter godt 17% af alle de modtagne ansøgninger og en tilsvarende andel af de godkendte ansøgninger organisationer i G24-landene. De lande, der deltager mest, er Østrig, Norge, Sverige, USA og Finland, selv om der også i et mindre antal projekter deltager institutioner fra Canada, Tyrkiet og Schweiz. Ved afslutningen af udvælgelsesrunden for 1992/93 var der desuden 4 af de 234 støttede projekter (2 fra Sverige, 1 fra Østrig og 1 fra Finland), der blev koordineret af sådanne organisationer i disse lande. Det er vigtigt at understrege, at de østrigske, svenske og finske regeringer ydede økonomisk støtte til deres institutioners deltagelse i TEMPUS-projekterne, hvilket understreger, hvor vigtig den nationale medfinansiering er, hvis G24-landene skal bringes til at deltage aktivt i TEMPUS.

12. Fælleseuropæiske projekter: Kvalitative indikatorer for positive tendenser

12.1 Som anført ovenfor gennemfører de fælleseuropæiske projekter aktiviteter inden for en lang række fagområder. De positive virkninger, der opnås i kraft af de fælleseuropæiske projekter, vedrører omstrukturering af selve det videregående uddannelsessystem, men kan også, afhængigt af fagområdet, have bredere følgevirkninger. Projekterne kan således tage sigte direkte på behovet for menneskelige ressourcer i erhvervslivet, miljøbeskyttelse, internationalisering af handelskontakter osv.

12.2 Et af de mest synlige tegn på TEMPUS' gennemslagskraft er moderniseringen af faciliteterne på institutter og institutioner. Moderniseringen af faciliteterne dækker flere forskellige aspekter og der har i programmets løbetid kunnet konstateres en klar udvikling, afhængigt af de pågældende videregående uddannelsesinstitutioners materielle tilstand. Der kan som hovedregel tilbydes to typer udstyr: dels administrations- og kommunikationsudstyr og dels videnskabeligt udstyr.

Administrations- og kommunikationsudstyr har en øjeblikkelig virkning og omfatter faciliteter som telefax, fotokopimaskiner, PC'er, tekstbehandlingsprogrammer osv. Det første år, et støtteberettiget land deltager, investeres der betydelige beløb i sådant udstyr. Selv om det ikke direkte er knyttet til projektets aktiviteter, kan udstyret vise sig at være afgørende for, om et projekt lykkes eller ej, fordi kommunikationen mellem partnerne og administrationen er meget afhængig af, at sådanne faciliteter forefindes.

Det videnskabelige udstyr er i hovedreglen moderne edb-systemer (såsom computere, edb-støttet udstyr osv.) af direkte betydning for projektaktiviteterne. Denne type udstyr anvendes til støtte for andre foranstaltninger under TEMPUS, herunder navnlig udvikling af læseplaner.

12.3 Et andet karakteristisk træk ved den lange isolationsperiode, de videregående uddannelsesinstitutioner i Central- og Østeuropa har haft, var mangelen på den nyeste faglitteratur inden for en lang række fagområder. I betragtning af den særlig vanskelige stilling, samfundsvidenskaberne har været i under det tidligere styre i mange af landene, blev den mulighed, som TEMPUS gav for at sætte sig ind i de seneste udviklinger, værdsat i særlig grad. Inden for mange fagområder viste det sig derfor at give en meget konkret forbedring af situationen, da man førte bibliotekerne ajour og gav dem adgang til en række specifikke tidsskrifter. Som et konkret eksempel på dette kan man nævne den tekniske højskole i Gdansk, hvor man i kraft af støtten fra TEMPUS fik ført biblioteket ajour på miljøbeskyttelsesområdet. Denne ajourføring indgår som en del af etableringen af et tværfagligt miljøforskningscenter.

12.4 I mange projekter inden for forskellige fagområder integrerede man også en teknisk modernisering af eksisterende sproglaboratorier eller indkøb af nye. Selv om mange af de støtteberettigede lande i forvejen havde specialiserede sprogstudier på højt niveau, havde både færdiguddannede og studerende inden for andre fagområder, såsom ingeniørvidenskab, medicin, agronomi osv. ofte et for begrænset kendskab til fremmedsprog til, at det internationale samarbejde kunne blive effektivt. Der blev derfor gjort en stor indsats for at forbedre deltageres fremmedsprogkundskaber, såvel de studerendes som lærernes.

12.5 Det væsentligste bidrag, som TEMPUS har ydet til omstruktureringen af de videregående uddannelser i de støtteberettigede lande, falder inden for området udvikling af læseplaner og udarbejdelse af undervisningsmaterialer. Dette skyldes, at det har ført til en ændring i den højere uddannelses tilgangsvinkel, som der er enighed om var for teoretisk og højt specialiseret før i tiden, og som bevirkede, at man uddannede personer, der ikke var i stand til at reagere på en fleksibel måde over for de forandringer, der skete i samfundet. Udviklingen af læseplaner og udarbejdelsen af undervisningsmaterialer, baseret på erfaringerne fra EF, førte til, at der blev indført nye uddannelser og til en forbedring af de eksisterende uddannelser.

Et godt eksempel på dette er, at man i Polen (Gdansk) har oprettet en naturvidenskabelig kandidatuddannelse i miljøbeskyttelse, som er baseret på 3 kursusrækker i miljø, der ikke alene er integreret i en lokal ingeniøruddannelse, men samtidig udgør en tværfaglig uddannelse, der går på tværs af fakultetsskellene. Et andet projekt i Ungarn (Budapest) vedrører uddannelse og oplæring af bibliotekarer efter europæiske standarder, hvilket indebærer udvikling af nye læseplaner for studerende og post graduate studerende inden for områder som biblioteksvæsen og teoretisk og praktisk information. Et projekt inden for moderne sprog omfatter udvikling af læseplaner, der kan anvendes til flere formål, og udarbejdelse af engelsk- og tysksprogede undervisningsmaterialer til industriuddannelser, til læreruddannelsen og til studerende på de tekniske højskoler i Tjekkoslaviet. Af andre udmærkede eksempler kan nævnes indførelsen af fælles læseplaner for de sociale uddannelser i Tjekkoslaviet og en ny uddannelse i animalsk produktion, der er blevet anerkendt af de lokale ungarske myndigheder.

12.6 Set på baggrund af demokratiseringen af samfundslivet er aktiviteterne inden for samfundsvidenskab, økonomi, jura, europæiske studier, humaniora osv. af stor betydning. Selv om man ikke i alle de støtteberettigede lande giver højeste prioritet til alle disse områder, står det klart, at de efterhånden vil få større og større vægt, eftersom de fremtidige beslutningstagere ofte vil have taget en grad inden for disse fagområder. Projekterne inden for medicin og socialt arbejde giver på den anden side mulighed for at specialisere sig i uudviklede, men nødvendige områder. I Rumænien har behovet for flere tilstrækkeligt uddannede personer i den sociale sektor f.eks. fået myndighederne til selv at oprette en uddannelse, der ikke eksisterede før. I nogle tilfælde kan dette føre til en fælles indsats fra de videregående uddannelsesinstitutioners og de humanitære hjælpeorganisationers side.

12.7 Selv om de endnu ikke er tilstrækkeligt udviklet, begynder der at opstå samarbejdsforbindelser mellem universiteterne og erhvervslivet, omfattende virksomheder fra både Det Europæiske Fællesskab og de støtteberettigede lande. Hensigten med TEMPUS er at medvirke til at øge de central- og østeuropæiske universiteters evne til at frembringe de menneskelige ressourcer, der er altafgørende for, at man kan opfylde de behov, der opstår i et samfund, der befinder sig i en omstillingsproces. I denne henseende er navnlig driftsøkonomi og virksomhedsledelse vigtige uddannelsesområder, eftersom udviklingen går i retning af en markedsorienteret økonomi.

Der er eksemplet med et projekt i Ungarn, der arbejder med europæisk godkendelse af et MBA-program, der udvikles for landbrugsvirksomhedsledere. Et af de karakteristiske træk ved dette projekt er fremgangsmåden med arbejde i marken, der konkretiseres gennem en uddannelse, hvor ungarske landbrugsvirksomhedsledere tilbringer skiftevis en måned på universitetet og en måned i deres virksomhed for ikke at måtte opgive kontakten med og støtten til deres egen virksomhed, og hvor der i det sidste år af den 3-årige MBA er planlagt udstationeringer i virksomheder i EF. Inden for telekommunikation er der ét projekt, der modtager massiv støtte fra det lokale (slovakiske) post-og telegrafsvæsen. Den polske flyindustri er stærkt involveret i et andet projekt inden for luftfartssektoren.

12.8 Etableringen af tværnationale net, der ofte omfatter både EF-medlemsstater og G24-lande, og studenter- og lærermobiliteten er også helt oplagt til stor fordel for de deltagende institutter og institutioner, og har navnlig betydning som holdningsændrende faktorer. Det kan i denne forbindelse være interessant at bemærke, at der inden for rammerne af de fælleseuropæiske projekter, der blev godkendt under den seneste udvælgelsesrunde for 1992/93, blev tildelt stipendier til over 6000 lærere fra Central- og Østeuropa, så de med henblik på omskoling eller ajourføring af deres kundskaber fik mulighed for at gennemføre et praktikophold eller en undervisningsperiode. Fra Vest til Øst omfatter den tilsvarende lærermobilitet omkring 4000 personer. Knap 6000 studerende fra de støtteberettigede lande og 900 fra EF fik tildelt stipendier til en studie- eller praktikperiode i henholdsvis EF eller de støtteberettigede lande. De personlige kontakter, der etableres under opholdene i udlandet, er overordentlig værdifulde i henseende til at forbedre den gensidige forståelse.

12.9 Nærmere oplysninger om de enkelte projekter findes i kompendiet for 1992/93.

13. Individuel mobilitet

13.1 Sideløbende med lærermobiliteten inden for rammerne af de fælleseuropæiske projekter fik et betragteligt antal lærere tildelt individuelle mobilitetsstipendier i den første af de to udvælgelsesrunder for 1992/93. Det skønnes, at der i alt er 467 medarbejdere fra de støtteberettigede lande, der vil gennemføre efteruddannelses-, undervisnings- og sonderende besøg i Fællesskabet i det akademiske år 1992/93. De samlede midler, der er nødvendige til at finansiere denne individuelle lærermobilitet, beløber sig til 1.861.275 ECU.

13.2 Kommissionen tildelte også støtte til 101 medarbejdere fra EF-medlemsstater, der ønskede at besøge de støtteberettigede lande med forskellige godkendte formål, herunder undervisningsopgaver, i løbet af det akademiske år 1992/93. Udgifterne hertil beløb sig til i alt 104.090 ECU

14. Supplerende foranstaltninger

14.1 I den første af de to udvælgelsesrunder for 1992/93 blev der tildelt i alt 246.000 ecu til 24 projekter vedrørende supplerende aktiviteter under Aktion 3 i TEMPUS-programmet for at gøre det muligt at gennemføre et lille antal veldefinerede projekter, som var blevet foreslået af universitetssammenslutninger, til publikationer og til undersøgelser, inden for områder, som er i overensstemmelse med TEMPUS-programmets mål. De projekter, der opnåede tilskud under Aktion 3, var meget præcist målrettet mod at udbygge fælles net inden for de prioriterede områder eller mod at råde bod på konkrete informationsmangler, som formodedes at virke hæmmende for hele udbygningen og styrkelsen af programmet som helhed.

14.2 Det må med beklagelse noteres, at den uomgængelige pengemangel inden for Aktion 3, der skyldes, at man var nødt til at øremærke de til rådighed stående midler til finansiering af forlængelsen af JEP'er, førte til, at nogle af de støtteberettigede lande slet ikke kom med i projekter under Aktion 3, selv om det ud fra tanken om at udvikle en pan-europæisk dimension havde været ønskeligt at have dem med.

15. Udveksling af unge

Under programmets Aktion 3 ydede TEMPUS i den anden halvdel af året september 1991 - september 1992 tilskud til 34 ungdomsudvekslingsaktiviteter (20 gensidige udvekslinger, 10 korte forberedende studiebesøg og 4 kurser for unge arbejdstagere) med et beløb på i alt 291.760 ecu. I den første af de to udvælgelsesrunder vedrørende ungdomsprojekter, der har søgt om støtte i løbet af 1992/93, blev der udvalgt 31 projekter (16 gensidige udvekslinger, 8 korte besøg og 7 kurser), som tilsammen fik tildelt 292.162 ECU.

16. Informationsaktiviteter

- 16.1 Hovedformålet med TEMPUS-programmet, nemlig at yde et effektivt bidrag til udviklingen af de menneskelige ressourcer i den videregående uddannelsessektor i de støtteberettigede lande, kom til udtryk i den informationspolitik der blev fastlagt og det udarbejdede informationsmateriale. Det var et fast princip, at alle produkterne skulle være enkle, og at de skulle beskæftige sig med det, der havde størst interesse for brugerne.
- 16.2 I den periode, som beretningen dækker, blev der udarbejdet to udgaver af Vademecum, og den første blev udsendt på alle ni fællesskabssprog (anden udgave, der nu hedder *Vejledning for Ansøgere / Vademecum*, der blev udfærdiget og sendt til oversættelse til alle ni fællesskabssprog, forelå først endeligt efter periodens udløb). Den lille brochure, der resumerer de vigtigste facts om TEMPUS på ni sprog, blev ajourført og igen udsendt i stort oplag. Hertil kommer de nødvendige ajourføringer vedrørende de senest tilkomne støtteberettigede lande. Der blev udsendt særskilte vejledninger, ansøgningskemaer og informationsblade om ungdomsudvekslingsaktiviteterne på alle ni sprog.
- 16.3 I oktober 1991 udkom der et engelsksproget "*Compendium*" over 1991/92-projekterne, med forord og brugsvejledning på engelsk, fransk og tysk. Den blev udsendt til brede kredse i løbet af den periode, beretningen dækker. Det samme gælder *Directory of Higher Education Institutions in Central and Eastern Europe*, der udkom for første gang i december 1991, og *TEMPUS årsberetning*, der dækkede perioden fra 7. maj 1990 til 31. juli 1991, og som EF's TEMPUS-Kontor havde udarbejdet for Kommissionen og offentliggjort den 12. februar 1992 (jf. bilag 3). Den omtalte fortegnelse over højere uddannelsesinstitutioner i Central- og Østeuropa er den eneste fortegnelse, der findes af denne art.
- 16.4 Det nævnte dokumentationsmateriale blev udsendt til brede kredse i Fællesskabet og i de støtteberettigede lande. I de støtteberettigede lande var der fortsat meget stor interesse for TEMPUS-programmet, så også denne gang måtte der udsendes ekstra forsyninger af Vademecum. *Kompendiet* og *årsberetningen* blev udsendt til mere specialiserede læserkredse på institutionerne. *Kompendiet* er især af interesse for partnere i eksisterende eller planlagte fælleseuropæiske projekter, medens *årsberetningen* mere tager sigte på informationsbehovet i Det Europæiske Fællesskabs institutioner, medlemsstaternes kontaktpunkter, de nationale TEMPUS-kontorer og medierne.
- 16.5 Nedenfor følger en opgørelse over, hvor mange eksemplarer, Kommissionen udsendte informationsmaterialet i, i løbet af den periode, som beretningen dækker:
- * 40.000 Vademecum på ni sprog
  - * 3.000 Kompendier
  - * 25.000 brochurer på ni sprog
  - * 8.000 lister over godkendte projekter.
  - * 20.000 Fortegnelser over højere uddannelsesinstitutioner i Central- og Østeuropa
  - * 30.000 eksemplarer af årsberetningen for 1990/91

17. Administration af kontrakter

Alle kontrakterne for 1992/93 blev revideret i lyset af erfaringerne fra de tidligere år, og inden udløbet af den periode, som denne beretning dækker, var Kommissionen, efter endt udvælgelsesprocedure for de forskellige TEMPUS-Foranstaltninger, klar til at indgå kontrakter med de godkendte ansøgere og til at udsende meddelelser til de afviste ansøgere. De hidtil vigtigste problemer i forbindelse med kontraktadministrationen har været relateret til de direkte betalinger til de støtteberettigede lande og til bankoverførsler til lande, hvis valutaer ikke er konvertible.

18. Gennemgangen og opfølgningen af midtvejsrapporterne (1991/92) og de endelige rapporter (1990/91)

- 18.1 I den periode, som beretningen dækker, var det muligt at analysere det første års endelige rapporter vedrørende de fælleseuropæiske projekter, der modtog støtte i 1990. Analyserne af rapporterne gav en værdifuld tilbagemelding om organisatoriske og operationelle spørgsmål, deltagernes faglige udbytte og forslag til forbedringer i administrationen af tilskuddene, navnlig om hvordan indberetningsproceduren kunne ændres, så den i højere grad kunne blive en kilde til sammenlignelige oplysninger om erfaringer og anbefalinger.
- 18.2 Gennemgangen af de endelige rapporter vedrørende det første aktivitetsår for de JEP'er, der modtog støtte i 1990, viste, at det var lykkedes kontrahenterne at anvende næsten alle de penge, de havde fået tildelt, selv om aktiviteterne kom ret sent i gang, fordi udvælgelsesprocessen måtte gennemføres på usædvanlig kort tid i TEMPUS-programmets første operative år.
- 18.3 Af samme grund havde kontrahenterne haft problemer med at tilrettelægge mobiliteten. Problemet var først og fremmest, at der var kortere tid til at gennemføre udstationeringen af akademiske medarbejdere i løbet af det igangværende akademiske år. Ikke desto mindre flyttede et større antal lærere end planlagt til universiteter i Det Europæiske Fællesskabs medlemsstater (855 i stedet for 699), hvilket mere end opvejede frafaldet (140) blandt de lærere, der havde planlagt at rejse til de støtteberettigede lande. På grund af den afkortede udstationeringsperiode var der også et vist frafald blandt de studerende, der rejste i begge retninger. Forholdene taget i betragtning var det imponerende, at det lykkedes koordinatorene at give næsten 80% af det oprindeligt planlagte antal studerende, der havde ønsket at deltage i de støttede JEP'er, mulighed for at gennemføre en studieperiode i udlandet.
- 18.4 De væsentligste resultater af disse analyser bekræftede i vid udstrækning dem, som Coopers and Lybrand-rapporten nåede frem til, og som opsummeres i afsnit IV i denne beretning.

IV. TILSYN OG EVALUERING AF TEMPUS-PROGRAMMET

1. Tilsyn , evaluering og generel programudvikling

- 1.1 Kommissionen udarbejdede, efter at rådgivning af TEMPUS-Udvalget i marts 1991, sin evalueringsstrategi for TEMPUS med henblik på, som krævet i artikel 11 i Rådets afgørelse, at forberede videreførelsen eller tilpasningen af afgørelsen inden 31. december 1992. Evalueringen af programmets resultater i 1990/91 blev udbudt i licitation medio 1991. Denne evaluering skulle gennemføres mellem 1. oktober 1991 og 30. april 1992. Kontrakten gik til firmaet Coopers and Lybrand.
- 1.2 Det blev besluttet, at evalueringen skulle koncentrere sig om, hvordan de 153 JEP'er, der blev udvalgt til at modtage støtte i 1990/91, havde fungeret. Analysen skulle hverken omfatte den individuelle lærer- og studentermobilitet under Aktion 2 eller de supplerende foranstaltninger eller ungdomsudvekslingsaktiviteter under Aktion 3.
- 1.3 Evalueringen bestod af interviews med regeringsembetsmænd og med de lokale TEMPUS-kontorer i de støtteberettigede lande, en gennemgang af en tredjedel af de endelige rapporter fra det første års tilskudsmodtagere samt en gennemgribende undersøgelse af 17 JEP'er.

- 1.4 Coopers and Lybrand's undersøgelser viste, at TEMPUS-programmet var meget populært i både Øst og Vest. Projekterne havde generelt formået at opfylde deres mål uden at støde på større hindringer, og de havde brugt de midler, de havde fået stillet til rådighed. Programmet havde i væsentlig grad påvirket de deltagende institutioner, først og fremmest på institutplan, gennem adgang til moderne udstyr og materialer samt øget motivation. De vestlige partnere havde også haft stor fordel af programmet, gennem en horisontudvidelse for læseplanerne og lærerne og gennem etableringen af faglige kontakter.
- 1.5 Rapporten behandlede også spørgsmålet om, i hvilken retning TEMPUS-programmet skal udvikle sig, og behovet for en nærmere præcisering af dets målsætninger og funktion, herunder navnlig om hovedvægten skal lægges på en langsigtet reform af de videregående uddannelser eller på at afhjælpe mangelen på arbejdskraft og kvalifikationer under den økonomiske omstillingsproces.
- 1.6 Rapporten fra Coopers and Lybrand anbefalede, at der gøres en indsats for at udvikle de individuelle strategier, der tilpasses de lokale behov i de enkelte støtteberettigede lande.
- 1.7 Kommissionens forslag til anden fase af programmet, der skal forelægges for Rådet i september 1992, vil i vidt omfang tage udgangspunkt i disse konklusioner og anbefalinger. De vil også, hvor det er relevant, blive inkorporeret i TEMPUS' *Vejledning for Ansøgere*.
- 1.8 Som led i tilvejebringelsen af de nødvendige forudsætninger for videreudviklingen af programmet videreførte Kommissionen også sit omfattende program af interne overvågningsprocedurer for alle TEMPUS-Foranstaltningerne, herunder gennemførelse af detaljerede undersøgelser og analyser af en række relevante aspekter (situationen i de forskellige støtteberettigede lande, de forskellige prioriterede områder, Fællesskabets engagement, G 24-landenes engagement osv.) af ansøgningerne fra de to udvælgelsesrunder, der lå forud for den periode, som denne beretning dækker. Analysen af de enkelte aspekter blev udmøntet i en særskilt, detaljeret profilrapport og desuden også i en samlet profil til intern brug.
- 1.9 Det blev endvidere besluttet at oprette endnu en overvågningsfunktion ved at iværksætte et intensivt program med besøg i marken hos igangværende JEP'er i løbet af det kommende akademiske år.

V. FREMTIDSPERSPEKTIVER

1. I løbet af den periode, som beretningen dækker, udgjorde TEMPUS-programmet fortsat et konkret eksempel på Fællesskabets villighed og evne til på en fleksibel og praktisk måde at efterkomme behovene i det stigende antal nyopståede og genopståede øst- og centraleuropæiske demokratier for bistand til omstruktureringen af deres af samfund og økonomier. Universitetsansatte, lærere og studerende har fortsat reageret på initiativet med stor entusiasme, hvilket kan aflæses af den meget kraftige stigning i projektansøgningernes antal og kvalitet.
2. Det har ligeledes været tilfredsstillende, at man i løbet af perioden har kunnet konstatere, at der i stigende grad er sket en tilnærmelse mellem Det Europæiske Fællesskabs og de støtteberettigede landes principper og praksis for udviklingen af de videregående uddannelser. Det er nok ikke urealistisk at gå ud fra, at de positive resultater af den fælles beslutningsproces i TEMPUS viser, hvor mange muligheder der ligger i denne form for praktisk samarbejde inden for andre områder, hvor Fællesskabet og dets partnere gør en fælles indsats i det samarbejdsmonter, der begynder at tegne sig på hele det omdefinerede kontinent. I denne forstand har TEMPUS-programmet virkelig været en bannerfører for de langsigtede mål med Det Europæiske Fællesskabs udenrigspolitik, herunder navnlig som de kommer til udtryk i PHARE-programmet.

3. Den forløbne periode har på alle måder været en urolig tid. Det kunne ikke undgås, at opløsningen af de gamle regimer og etableringen af nye konstellationer i den østlige del af det europæiske kontinent kom til at påvirke programmets måde at fungere på. Ikke desto mindre har Kommissionen og dens partnere på nationalt og institutionelt plan ikke alene formået at holde programmets fremdrift i gang, men de har også nuanceret og justeret dets funktionsmåde og inddraget fire nye støtteberettigede lande i samarbejdet. De har også gjort alt, hvad der stod i deres magt, for at begrænse den skade, der er sket på grund af situationen i det tidligere Jugoslavien.

4. TEMPUS-programmet yder således fortsat et vigtigt bidrag til den politiske og økonomiske reform og omstrukturering i de støtteberettigede lande, ikke bare ved at stille materielle ressourcer til rådighed på strategiske punkter, men også ved at "lukke frisk luft ind" efter et halvt århundrede med lukkede vinduer. Den succes, som programmet hidtil har haft med at skabe forandring i de støtteberettigede lande, tegner godt for dets evne til at imødekomme de endnu større behov, der vil trænge sig på i fremtiden.

RESUME

Programmets opbygning, budget og styring

TEMPUS (Programmet for tværeurøpæisk mobilitet inden for de videregående uddannelser) udgør en del af det overordnede fællesskabsprogram for økonomisk omstrukturering af landene i Central- og Østeuropa, PHARE, hvori undervisning er et af de prioriterede samarbejdsområder.

For at opfylde dette mål, vedtog EF's Ministerråd den 7. maj 1990 TEMPUS-programmet, der indledningsvis skulle omfatte en treårig pilotfase begyndende den 1. juli 1990 og have en samlet tidsramme på 5 år.

Formålet med TEMPUS var at dække de særlige behov i Central- og Østeuropa, og det havde samtidig det dobbelte sigte at fremme kvaliteten og støtte udviklingen af de højere uddannelsessystemer i de lande, der var udvalgt til at modtage økonomisk støtte, ved at fremme disse landes samarbejde med partnere i EF.

Det vigtigste redskab til fremme af dette samarbejde er de såkaldte fælleseuropæiske projekter, som omfatter deltagelse af mindst ét universitet fra et støtteberettiget land og af partnerorganisationer, hvoraf mindst én skal være et universitet, i mindst 2 EF-medlemsstater. De regionalt baserede fælleseuropæiske projekter, der modtager en særlig regionalstøtte under PHARE, skal have deltagelse af universiteter fra mindst 2 af de støtteberettigede lande.

Parallelt med denne projektbaserede støtte (Aktion 1) blev der under Aktion 2 også ydet individuel mobilitetsstøtte til medarbejdere (undervisningsopgaver, praktikophold, omskoling og efteruddannelse af medarbejderne og studiebesøg).

For det tredje blev der også stillet en begrænset støtte til rådighed for udbygningen af europæiske sammenslutninger inden for den videregående uddannelse til også at omfatte de støtteberettigede lande, til udgivelse af publikationer og andre informationstiltag i forbindelse med TEMPUS-programmet og til undersøgelser som led i overvågningen og evalueringen. Der var endelig begrænset støtte til udveksling af unge og lignende aktiviteter, der havde til formål at fremme unges bevidsthed om den europæiske dimension.

Det samlede budget for 1992/93 var på 98,3 mio. ecu, hvilket omfattede begge de foranstaltninger, der skulle modtage støtte fra de nationale bevillinger til TEMPUS i de støtteberettigede lande for 1992/93 og til de regionale, fælleseuropæiske projekter, der skulle modtage støtte under PHARE-programmets regionale facilitet.

De samlede bevillinger til projekter under TEMPUS-programmet fra dets start i juli 1990 og frem til afslutningen af anden udvælgelsesrunde i 1992 beløb sig til 191,96 mio. ecu.

Programmet gennemføres på Kommissionens vegne af Task Force for Menneskelige Ressourcer med teknisk bistand fra EF's TEMPUS-Kontor, som er et selvstændigt organ under Den Europæiske Samarbejdsfond

Udvælgelsesprocedurer i forbindelse med de fælleseuropæiske projekter

Alle ansøgninger om støtte til de fælleseuropæiske projekter indgives til EF's TEMPUS-Kontor i Bruxelles. Kopier af ansøgninger vedrørende de enkelte støtteberettigede landes institutioner videresendes derefter til de nationale TEMPUS-kontorer i disse lande.

EF's TEMPUS-Kontor foretager en generel vurdering af kvaliteten af de modtagne ansøgninger, og parallelt hermed foretager de 6 nationale TEMPUS-kontorer en vurdering af, hvorvidt projekterne kan være til gavn for de enkelte lande inden for rammerne af det overordnede PHARE-projekt.

Der gennemføres derefter bilaterale konsultationer med henblik på at koordinere de foretagne vurderinger og i så vid udstrækning som muligt nå frem til en fælles bedømmelse af projekterne til brug ved drøftelser i ekspertpaneler og til en tidlig identifikation af de projekter, hvor der er forskellige vurderinger, og hvor der er særligt behov for en ekspertudtalelse.

Efter denne interne konsultationsprocedure, høres eksterne eksperter fra både EF-medlemsstater og de støtteberettigede lande, som repræsenterer de prioriterede TEMPUS-områder.

Derefter foregår der drøftelser med repræsentanter for undervisningsministerierne og de centrale PHARE-koordinatorer i de ti støtteberettigede lande. Som et resultat af disse konsultationer udarbejdes der en endelig liste over projekter, som af Kommissionen er indstillet til at modtage støtte. Denne liste godkendes derefter formelt af undervisningsministrene i de pågældende støtteberettigede lande.

De hidtidige resultater

Fælleseuropæiske projekter

I 1992 modtog TEMPUS-programmet 1979 ansøgninger om støtte til fælleseuropæiske projekter, hvoraf de 234 fik tildelt støtte. Hertil kommer 127 "forlængede" projekter, der allerede var blevet godkendt i 1990, og som nu påbegyndte deres tredje aktivitetsår, samt 274 "forlængede" projekter, der allerede var blevet godkendt i 1991, og som nu påbegyndte deres andet aktivitetsår under TEMPUS.

De fælleseuropæiske projekter, der blev godkendt i 1992, omfattede samarbejde og mobilitet mellem organisationer i Det Europæiske Fællesskab og partnere i Albanien, Bulgarien, Tjekkoslaviet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Polen, Rumænien og Slovenien.

Individuelle mobilitetsfremmende stipendier

I den samme 12-måneders periode tildelte Det Europæiske Fællesskab via TEMPUS-programmet desuden individuelle, mobilitetsfremmende stipendier til 467 medarbejdere fra de støtteberettigede lande til ophold i EF's medlemsstater og til 101 lærere fra Fællesskabet, som ønskede at undervise i, studere i eller besøge et af de støtteberettigede lande.

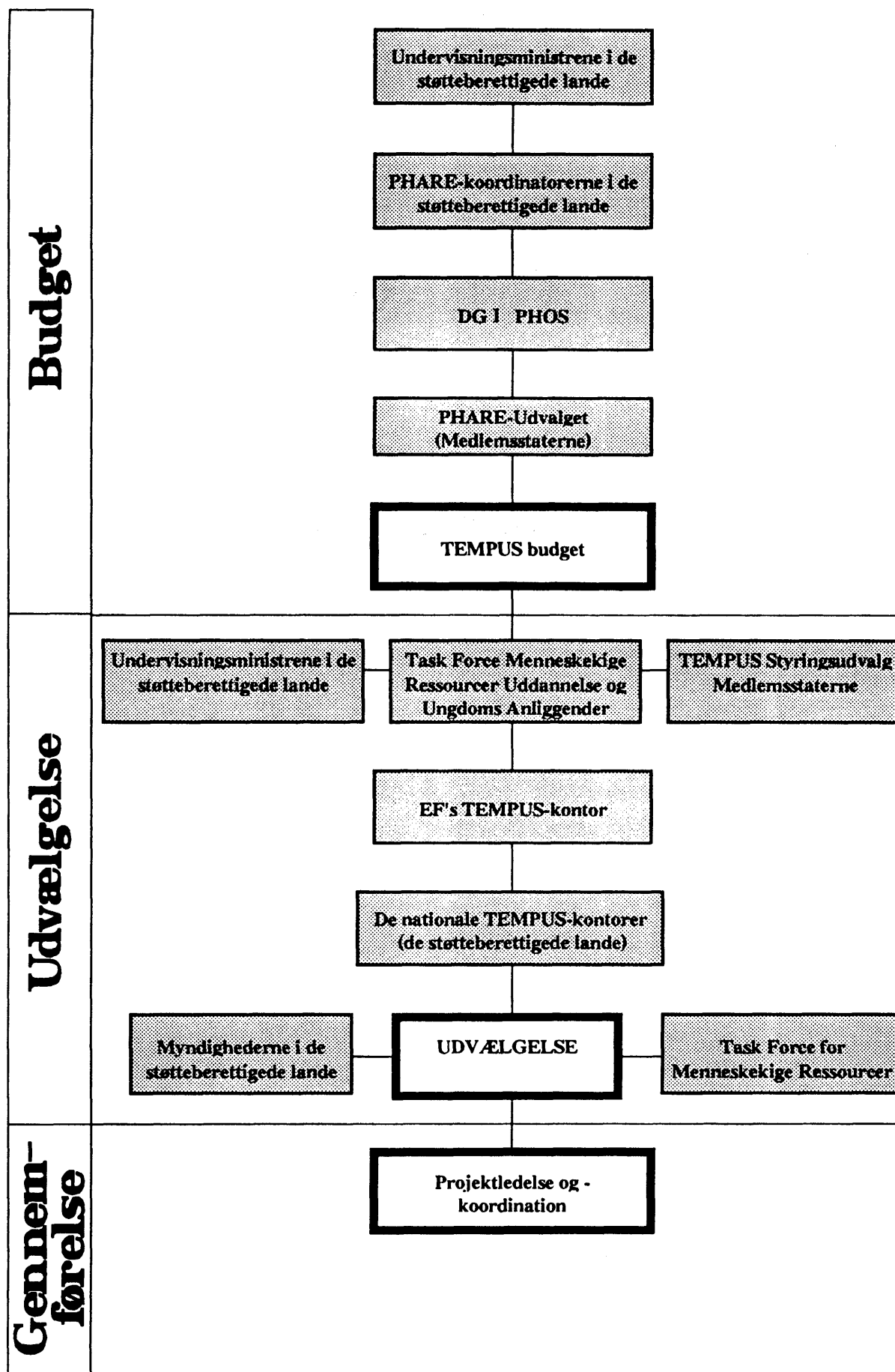
Supplerende foranstaltninger og udveksling af unge

I den periode, som denne beretning dækker, blev der ydet støtte til 24 projekter vedrørende supplerende foranstaltninger (i den første af de to udvælgelsesrunder) og til 65 ungdomsudvekslingsaktiviteter (i to udvælgelsesrunder).

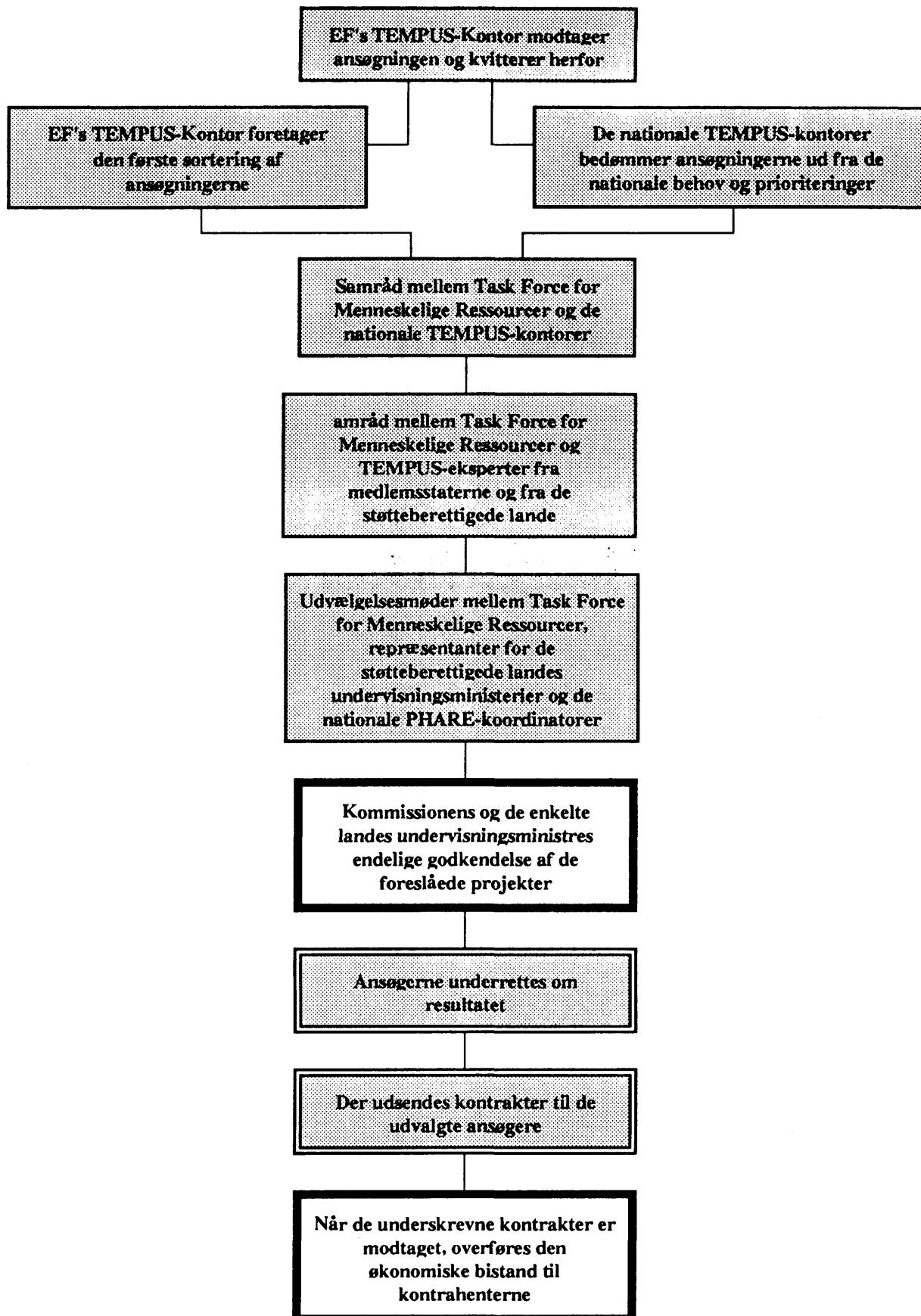
BILAG 1

Skemaer

Diagrammer over TEMPUS-programmets tre hovedetaper :

Skema over etaperne i udvælgelsesprocessen for fælleseuropæiske projekter:

BILAG 2

Statistikk

Skema nr. 1: De fælleseuropæiske projekters fordeling efter koordinerende land og landenes deltagelse

	Alle ansøgninger				Støttede ansøgninger			
	Koordinerende land		Landedeltagelse		Koordinerende land		Landedeltagelse	
		%		%		%		%
B	88	4,4	417	21,1	14	6,0	61	26,1
D	196	9,9	834	42,1	17	7,3	97	41,5
DK	51	2,6	212	10,7	12	5,1	29	12,4
E	37	1,9	348	17,6	5	2,1	50	21,4
F	211	10,7	684	34,6	28	12,0	83	35,5
GR	93	4,7	300	15,2	6	2,6	31	13,2
I	131	6,6	531	26,8	13	5,6	62	26,5
IRL	23	1,2	178	9,0	2	0,9	25	10,7
L	1	0,1	6	0,3	0	0,0	1	0,4
NL	120	6,1	511	25,8	22	9,4	70	29,9
P	8	0,4	190	9,6	2	0,9	25	10,7
UK	364	18,4	1039	52,5	36	15,4	122	52,1
AL	0	0,0	49	2,5	0	0,0	8	3,4
BG	41	2,1	258	13,0	6	2,6	34	14,5
CS	147	7,4	584	29,5	10	4,3	31	13,2
EST	7	0,4	101	5,1	0	0,0	8	3,4
H	127	6,4	523	26,4	9	3,7	24	10,3
LAT	16	0,8	79	4,0	1	0,4	11	4,7
LIT	7	0,4	101	5,1	0	0,0	11	4,7
PL	82	4,1	571	28,9	25	10,7	100	42,7
RO	91	4,6	316	16,0	10	4,3	31	13,2
SLO	35	1,8	91	4,6	12	5,1	20	8,5
A	8	0,4	77	3,9	1	0,4	6	2,6
AUS	0	0,0	3	0,2	0	0,0	0	0,0
CDN	0	0,0	21	1,1	0	0,0	3	1,3
CH	2	0,1	41	2,1	0	0,0	2	0,9
IS	0	0,0	1	0,1	0	0,0	0	0,0
J	0	0,0	5	0,3	0	0,0	0	0,0
N	2	0,1	23	1,2	0	0,0	4	1,7
NZ	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
S	12	0,6	67	3,4	2	0,8	9	3,8
SF	12	0,6	56	2,8	1	0,4	7	3,0
TR	0	0,0	4	0,2	0	0,0	1	0,4
USA	0	0,0	52	2,6	0	0,0	4	1,7
Ikke støtteberettigede	67	2,0					0	0,0
I alt	1979	100,0			234	100,0		

Skema nr. 2: JEP'ernes fordeling på fagområder

Fagområde	Samtlige ansøgninger		Støttede projekter	
	Antal	%	Antal	%
10: erhvervsøkonomi, virksomhedsledelse	283	14,3	40	17,1
20: medicin	176	8,9	21	9,0
30: anvendte videnskaber og teknologi	552	27,9	55	23,5
40: moderne europæiske sprog	84	4,2	9	3,8
50: landbrug, landbrugsindustri	106	5,4	14	6
60: miljøbeskyttelse	146	7,4	24	10,3
70: samfundsvidenskab og økonomi (prioriteret)	65	3,3	15	6,4
80: prioriterede områder (generelt)	43	2,2	7	3,0
91: arkitektur, by- og regionalplanlægning	39	2,0	6	2,6
92: kunst/design	35	1,8	4	1,7
93: uddannelse, læreruddannelse	114	5,8	12	5,1
94: humaniora, filologi	49	2,5	4	1,7
95: jura	28	1,4	3	1,3
97: naturvidenskab, matematik	192	9,7	14	6,0
98: samfundsvidenskab (ikke-prioriteret)	50	2,5	5	2,1
99: ikke-prioriterede områder (generelt)	17	0,9	1	0,4
I alt	1979	100,0	234	100,0

Skema 3a: Individuel Øst-Vest-mobilitet under Aktion 2

Til/fra	BG	CS	H	PL	RO	SLO	I alt
B	7	8	5	12	13	1	46
D	10	22	6	36	12	8	94
DK	3	2	1	1	2	0	9
E	2	1	2	1	2	1	9
F	3	11	1	19	37	3	74
GR	0	0	0	1	2	0	3
I	2	7	0	7	6	0	22
IRL	2	4	0	0	2	0	8
L	0	0	0	0	1	0	1
NL	5	10	3	21	5	0	44
P	0	0	0	1	1	0	2
UK	26	45	12	35	28	9	155
I alt	60	110	30	134	111	22	467

Skema 3b: Individuel Vest-Øst-mobilitet under Aktion 2

Fra/til	BG	CS	H	PL	RO	SLO	I alt
B	2	2	1	4	0	0	9
D	1	1	2	0	2	0	6
DK	0	1	0	1	2	0	4
E	0	3	4	4	1	0	12
F	4	7	5	6	6	0	28
GR	1	1	6	4	0	0	12
I	0	1	0	3	0	0	4
IRL	0	2	0	0	0	0	2
L	0	0	0	0	0	0	0
NL	0	0	0	0	1	0	1
P	0	0	0	0	0	0	0
UK	2	5	7	5	4	0	23
I alt	10	23	25	27	16	0	101

Skema 4a: Antal deltagere pr. land pr. aktivitet i ungdomsudvekslingsaktiviteter i anden udvælgelsesrunde 1991

Land	Kort forberedende besøg	Gensidig udveksling	Kursus	I alt
B	10	75	9	94
BG	12	35	4	51
CS	29	142	32	203
D	2	83	4	89
DK	13	58	4	75
E	21	3	4	28
F	7	75	0	82
GR	1	15	0	16
H	20	34	13	67
I	17	3	0	20
IRL	12	28	0	40
L	1	0	0	1
NL	0	15	10	25
P	1	0	0	1
PL	1	128	17	146
RO	20	132	0	152
UK	1	46	16	63
Tidl. YU	3	0	0	3
I alt	171	872	113	1156

Skema 4b: Antal deltagere pr. land pr. aktivitet i ungdomsudvekslingsaktiviteter i første udvælgelsesrunde 1992

Land	Kort forberedende besøg	Gensidig udveksling	Kursus	I alt
B	0	71	12	83
BG	5	14	30	49
CS	9	60	19	88
D	4	40	11	55
DK	2	35	6	43
E	0	3	3	6
F	21	60	3	84
GR	0	6	3	9
H	19	21	33	73
I	0	16	3	19
IRL	0	3	3	6
L	0	0	2	2
NL	0	26	3	29
P	0	0	9	9
PL	27	131	15	173
RO	4	98	0	102
SLO	0	9	60	69
UK	19	44	9	72
I alt	110	637	224	971

BILAG 3

Liste over publikationer

TEMPUS-publikationer, der er udkommet i løbet af den periode, årsberetningen dækker:

TEMPUS Vademecum (på 9 sprog)

TEMPUS Ungdomsaktiviteter - Vejledning (på 9 sprog)

TEMPUS-brochure (3 udgaver på 9 sprog)

Årsberetning for perioden 7. maj 1990 - 31. juli 1991 (på 9 sprog)

Fortegnelse over videregående uddannelsesinstitutioner i Central og-Osteuropa (på engelsk)

Liste over godkendte fælleseuropæiske projekter (på engelsk)

TEMPUS-kompendium (på engelsk) ¹

---

¹

I de kommende udgaver vil indledning og brugsvejledning foreligge på engelsk, fransk og tysk.

ISSN 0254-1459

KOM(93) 30 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

16

Katalognummer : CB-CO-93-033-DA-C

ISBN 92-77-52443-X

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer
L-2985 Luxembourg